

УДК 37(091)(4/9)

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ГУМАНІТАРНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ ФРАНЦІЇ

Руднєва І. С.

Харківський національний педагогічний університет імені
Г.С. Сковороди, Україна, Харків

У статті розкрито особливості системи контролю самостійної роботи студентів-гуманітаріїв Франції на сучасному етапі. Проаналізовано зміст і форми проведення модульного контролю у системі вищої гуманітарної освіти Франції. Висвітлено особливості процесу оцінювання самостійної роботи, та виділено її основні функції: прогностична, діагностична, перевіряюча.

Ключові слова: вища гуманітарна освіта, самостійна робота студентів, контроль-залікові заходи, модульне навчання, нормативний контроль, оцінювання.

Руднева И.С. Особенности системы контроля самостоятельной работы студентов в гуманитарных университетах Франции / Харьковский национальный педагогический университет имени Г.С. Сковороды, Украина, Харьков

В статье раскрыты особенности системы контроля самостоятельной работы студентов-гуманитариев Франции на современном этапе. Проанализировано содержание и формы проведения модульного контроля в системе высшего гуманитарного образования Франции. Отражены особенности процесса оценивания самостоятельной работы, и выделены её основные функции: прогностическая, диагностическая, проверяющая.

Ключевые слова: высшее гуманитарное образование, самостоятельная работа студентов, контроль-зачетные мероприятия, модульная учеба, нормативный контроль, оценивание.

Rudneva I.S. Features of the checking of independent work of students system are in the humanitarian universities of France / Kharkov national pedagogical university of the name of G.S. Skovorody, Ukraine, Kharkov

In the article the features of the checking of independent work of studentiv-gumanitariiv of France system are exposed on the modern stage. Maintenance and forms of leadthrough of module control is analysed in the system of higher humanitarian education of France. The features of process of evaluation of independent work are reflected, and it is selected basic functions: prognostichna, diagnostic, checking.

Keywords: higher humanitarian education, independent work of students, kontrol'no-zalikovi measures, module studies, normative control, evaluation.

Вступ. Вивчення досвіду організації вищої освіти і тенденцій її розвитку у світі є актуальним для педагогічної думки сучасної України. В умовах активних процесів глобалізації та гуманізації вищої освіти, що відбуваються у сучасному світі, перед системою вищої освіти України взагалі, та гуманітарної зокрема, постали завдання вивчення досвіду організації самостійної роботи студентів у провідних університетах світу. Так, у цьому аспекті є цінним досвід гуманітарних університетів Франції, який може стати джерелом для поступового осмислення процесів та запозичення його позитивних сторін в умовах формування єдиного освітнього простору. Зокрема, потребують окремого педагогічного дослідження питання організації контролю самостійної роботи студентів у гуманітарних університетах.

Актуальність обраної теми підтверджується науково-педагогічними дослідженнями у галузі організації самостійної роботи студентів, становлення, розвитку і реформування вищої школи Франції, аналізу прогресивних тенденцій у світовій педагогічній думці. Зокрема, окремими питаннями навчання та виховання студентської молоді, визначенням мети, завдань та змісту як вітчизняної, так і зарубіжної освіти, шляхів її реформування займалися О. Алексеева, Я.Болюбаш, Л. Ваховський, О.Глузман, Л. Зязюн, О. Іонова,

Н.Ничкало, О.Пришляк, Л.Пуховська, О.Романовський, А.Сбруєва, І.Сташевська, О.Сухомлинська та ін.

Виходячи із зазначеного вище, **метою статті** є аналіз системи контролю самостійної роботи студентів у сучасних гуманітарних університетах Франції.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомо, що важливим етапом у системі організації самостійної роботи студентів є контрольні-залікові заходи, які проводяться в аудиторії під наглядом викладача, але без його безпосередньої участі. Метою таких заходів є контроль рівня самостійного засвоєння студентами передбаченого навчальною програмою обсягу матеріалу з кожної дисципліни. Оскільки, у гуманітарних університетах Франції на самостійне опрацювання відведено ліву частку теоретичного матеріалу, то такий метод контролю не є методом поточного контролю засвоєння студентом певної теми чи розділу, з метою зворотного зв'язку з аудиторією і коригування змісту навчального матеріалу й методів навчання, а є методом модульного контролю. Модульний контроль є досить логічним, адже викладачі французьких університетів виносять на контроль навчальний матеріал, який за змістом є логічно завершений і внутрішньо пов'язаний, а також потребує приблизно однакових методів контролю [1].

Зміст і форми проведення модульного контролю у системі вищої гуманітарної освіти Франції передбачають активну самостійну і творчу діяльність студента в аудиторії при виконанні контрольних завдань. Це досягається завдяки застосуванню тестів високого рівня творчості, індивідуальних завдань, що спонукають студента до пошуку додаткової інформації, а також формують у його свідомості методи практичної професійної діяльності як майбутнього фахівця.

Найбільш ефективними завданнями для проведення модульного контролю з гуманітарних дисциплін є завдання наскрізного характеру. Такі завдання передбачають поєднання інформації із суміжних дисциплін. При проведенні контрольних-залікових заходів з професійних та спеціальних дисциплін наскрізні завдання дають змогу, по-перше, продемонструвати не

просто рівень залишкових знань у пам'яті студента, а дозволяють об'єктивно оцінити його властивість практично застосовувати одержані теоретичні знання; по-друге, створюють в аудиторії здоровий дух змагання, умови якого є однаковими для всіх, а саме – їхній зміст вимагає тих знань, умінь і навичок, які передбачені кваліфікаційними характеристиками спеціалістів і стандартами вищої освіти. Як приклад, можна навести проведення модульного контролю з іноземної мови, коли викладачі практикують проведення активних ситуаційних бесід чи дискусій іноземною мовою і відходять від традиційного індивідуального перекладу.

Зауважимо, що завдяки проведенню подібних методів модульного контролю викладачі французьких університетів, перебуваючи в аудиторії, «утягують» студентів в активну самостійну творчу діяльність. Окрім цього, це створює умови для об'єктивної оцінки навчальних досягнень студента, дає можливість внести викладачу корективи чи зміни до навчальної програми, або до тематики самостійної роботи студентів.

Варто зазначити, що проведення модульних контрольних заходів передбачає копітку роботу викладача, зокрема, модульний контроль вимагає чіткої та продуманої структури системи завдань. Зміст завдань визначається метою вивчення тем і розділів навчальної дисципліни, як наслідок, викладачі гуманітарних університетів Франції на модульний контроль виносять ті питання, які потребують як оволодіння теоретичними знаннями, так і опанування способів діяльності та творчої роботи [2]. Виходячи із цих вимог, структура завдань передбачає виконання як тестових завдань, так і письмових творчих вправ. Зауважимо, що у системі сучасного модульного контролю Франції більшість завдань за змістом максимально наближені до профілю спеціальності, майбутньої професійної діяльності.

Деякі французькі педагоги (Beggs D.W., Buffie E.G.) підтримують думку про те, що на початку вивчення дисципліни студентам потрібно давати орієнтовний перелік можливих питань і завдань для контрольних занять. На їхню думку, це стимулює та активізує самостійну роботу студентів, а

викладачеві дає упевненість щодо якості виконання самостійної роботи студентів в аудиторії.

Особливої уваги у системі контролю гуманітарних університетів Франції заслуговують тести, які є досить поширеними та ефективними у системі модульного навчання. Тести бувають двох видів – так званих закритої та відкритої форм. Закриті тести передбачають наявність готового переліку відповідей, з яких належить вибрати правильну. Відкритий тест – тест на продовження виразу (наприклад, подається початок певного визначення чи терміну, а студент повинен його продовжити). При розробці тестових матеріалів повинні максимально враховуватися психологічні особливості студентської групи, орієнтуючись на виявлення та розвиток різних творчих здібностей студентів, а також стимулювання до самовдосконалення, самоосвіти, самовиховання [3].

Іспити у системі гуманітарної освіти Франції складають одразу по завершенню курсу лекцій (6 – 45 навчальних годин) здебільшого у письмовій формі. Цікавим є той факт, що під час іспиту студенти можуть вільно користуватися власними наробками (конспектами, словниками, результатами власних дослідів та експериментів тощо). Оцінка знань, як правило здійснюється за 20-ти бальною системою.

Організація оцінювання студентів є однією із найбільш важливих етапів контрольно-залікових заходів у гуманітарних університетах Франції. На сучасному етапі функція оцінювання полягає не лише у виявленні недоліків, а розглядається як критичний аналіз організації освітнього процесу, що передбачає, перед усім, більш точне визначення напрямків його удосконалення. На думку французьких педагогів Д. Косте та Д. Муре «головне завдання цієї процедури – поліпшення якості роботи, навчальних досягнень конкретного студента, а також отримання більш широкої мети – поліпшення якості навчальних програм, досягнення нової якості усього педагогічного процесу» [4, С. 14].

Згідно з поглядами відомого американського ученого Д. Стафлебіма, котрі знайшли своє широке відображення у системі французької гуманітарної освіти, **оцінювання** – процес, за допомогою якого визначають, отримують інформацію і постачають інформацію, яка дозволяє робити судження та приймати можливі рішення [5].

Французькі експерти зауважують, що оцінювання є складним процесом і включає в себе відповідь на ряд питань: Що можна вимірювати? (знання, навички); Який тип оцінювання використовувати? (нормативний / критеріальний, нормативний / підсумковий та ін.); Як організувати оцінювання? (питання/відповіді, діалог/монолог, контрольована творчість / вільна творчість, відкриті питання, питання з попередньо визначеними відповідями тощо).

Дослідженням установлено, що оцінювання самостійної роботи у гуманітарних університетах Франції можуть проводити викладачі, спеціальні інспектори або самі студенти. Французькі педагоги виділяють декілька основних функцій оцінювання самостійної роботи:

- **прогностична функція** подальшого вибору освітнього маршруту того, що вивчається. Додаткові функції: інформувати студента та викладача, передбачати, направляти, дозволити приймати рішення.
- **діагностична функція** регулювання. Додаткові функції: аналізувати, визначати напрям, виправляти, перевіряти, допомагати.
- **перевіряюча функція** для здобуття сертифікату або диплому – свідчити про нормативні досягнення студента. Додаткові функції: атестувати, засвідчувати, орієнтувати, направляти тощо [6].

У ході науково-педагогічного пошуку установлено, що у наш час основним типом оцінювання самостійної роботи студентів гуманітарних спеціальностей є так зване «формативне оцінювання» (*evaluation formative*) [7]. Така система оцінювання є інтегрованою у навчальний процес і має на меті поліпшення його якості. Основна функція формативного оцінювання – допомога у навчанні – спряжена з додатковими функціями – закріплення

впевненості студента у власних силах, його орієнтація на пошук корисної інформації, сигналізація про певні утруднення, забезпечення діалогу студент-викладач. Формативне оцінювання дозволяє визначити чи має студент необхідні знання для виконання того чи іншого рівня самостійної роботи.

Висновки. Отже, система контролю самостійної навчальної діяльності студентів у сучасній Франції направлена на удосконалення оволодіння студентами як теоретичними знаннями, так і способами їх практичного застосування у межах обраної спеціальності. Позитивним є досвід організації у французьких університетах системи наскрізного контролю, яка забезпечує високий рівень оволодіння знаннями із різних галузей науки, підтримує диференційований підхід до навчання, дає можливість студентам всебічно та творчо розвиватися.

Література:

1. L'enseignement du second degre. Buts, structure, methodes, moyens, education phisique et morale, vie materielle des eleves. – P. 1954. – 72 p.
2. Bentley R., Blackburn R. Two decades of gains for female faculty? / R. Bentley, R. Blackburn // Teachers college record. – 1992. vol. 93.– № 4. – P. 697–709.
3. Freinet S. La formation de Tenfance et de lajeunesse. – Cannes, 1960. – 137 p.
4. Coste, D., Moore, D. Autour de l'évaluation de l'oral. / D. Coste , D. Moore // Bulletin CILA 55 – 1992, – p. 26.
5. Kellaghan Th., Stufflebeam D.L., Wingate L.A. International handbook of educational evaluation / Th. Kellaghan, D.L. Stufflebeam, L.A. Wingate. – Kluwer international handbooks of education, v. 9. – Dordrecht; Boston: Kluwer Academic Publishers, 2003 – 235 p.
6. Tagliante Ch. L'évaluation et le Cadre européen commun. Techniques et pratiques de classe / Ch. Tagliante. — P.: Clé International, 2005 – 68 p.

7. Pophan W.J. Defining and Enhancing Formative Assessment. – University of California, Los Angeles, September , 2006. [Электронный ресурс]: <http://www.ccsso.org>

References:

1. L'enseignement du second degre. Buts, structure, methodes, moyens, education phisque et morale, vie materielle des eleves. – P. 1954. – 72 p.

2. Bentley R., Blackburn R. Two decades of gains for female faculty? / R. Bentley, R. Blackburn // Teachers college record. – 1992. vol. 93.– № 4. – P. 697–709.

3. Freinet S. La formation de Tenfance et de lajeunesse. – Cannes, 1960. – 137 p.

4. Coste, D., Moore, D. Autour de l'évaluation de l'oral. / D. Coste , D. Moore // Bulletin CILA 55 – 1992, – p. 26.

5. Kellaghan Th., Stufflebeam D.L., Wingate L.A. International handbook of educational evaluation / Th. Kellaghan, D.L. Stufflebeam, L.A. Wingate. – Kluwer international handbooks of education, v. 9. – Dordrecht; Boston: Kluwer Academic Publishers, 2003 – 235 p.

6. Tagliante Ch. L'évaluation et le Cadre européen commun. Techniques et pratiques de classe / Ch. Tagliante. — P.: Clé International, 2005 – 68 p.

7. Pophan W.J. Defining and Enhancing Formative Assessment. – University of California, Los Angeles, September , 2006. : <http://www.ccsso.org>